

(i) Printed Pages: 4

Roll No. ....

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

8	0	5	6
---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	0	3
---	---	---	---

B.Ed. 4th Semester

(2042)

GUIDANCE AND COUNSELING

Paper—F-4.2 (In all Mediums)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 40

Note :— Attempt *five* questions in all, selecting *one* each from Units I-IV and Q.No. 9 (Unit-V) which is compulsory. All questions carry equal marks.

UNIT—I

1. Discuss the process of educational and personal guidance.
2. Define counselling and state its assumptions and purpose.

UNIT—II

3. Throw light on the role of headmaster and teacher in guidance program.
4. Discuss the problems faced in organisation of guidance program in Indian schools.

UNIT—III

5. Define job analysis and give an overview of different methods of job analysis.
6. In what ways interest and achievement tests are helpful in understanding the person ?

UNIT—IV

7. Explore the guidance needs of Indian adolescents.
  8. Enumerate different approaches to counseling. Which technique is the best to use in case of adolescents? Discuss.
- ### UNIT—V
9. Write short notes on :
    - (a) Need of guidance
    - (b) Use of intelligence tests in guidance
    - (c) Objectives of guidance
    - (d) Use of non testing techniques.

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— सभी से से पाँच प्रश्न करें। यूनिट I से IV में प्रत्येक से एक-एक प्रश्न करें। प्र. न 9 (यूनिट-V) अनिवार्य है। सभी प्रश्नों के समान अंक हैं।

यूनिट-I

1. शैक्षिक और व्यक्तिगत मार्गदर्शन की प्रक्रिया की चर्चा करें।
2. परामर्श को परिभाषित कीजिए तथा इसकी मान्यताएं एवं उद्देश्य बताइए।
3. निर्देशन कार्यक्रम में प्रधानाध्यापक एवं शिक्षक की भूमिका पर प्रकाश डालिए।
4. भारतीय विद्यालयों में निर्देशन कार्यक्रम के अयोजन में आने वाली समस्याओं की चर्चा कीजिए।

यूनिट-III

5. कार्य विश्लेषण को परिभाषित कीजिए तथा कार्य विश्लेषण की विभिन्न विधियों का बहिष्पत विवरण दीजिए।
6. किस प्रकार रुचि और उपलब्धि परीक्षण व्यक्ति को समझने में सहायक होती है ?
7. भारतीय किशोरों की मार्गदर्शन आवश्यकताओं का निरीक्षण करें।
8. परामर्श के विभिन्न उपागमों का उल्लेख कीजिए। किशोरों के मामले में कौनसी तकनीक का उपयोग करना सबसे अच्छा है ? चर्चा करें।

यूनिट-IV

यूनिट-V

9. लघु नोट लिखें :—
  - (क) मार्गदर्शन की आवश्यकता
  - (ख) मार्गदर्शन में बुद्धि परीक्षणों का उपयोग
  - (ग) मार्गदर्शन के उद्देश्य
  - (घ) गैर परीक्षण तकनीकों का उपयोग।

(पंजाबी अनुवाद)

नोट :— शरिआं विचें ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਯੂਨਿਟ I ਤੋਂ IV ਹਰੇਕ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 9 (ਯੂਨਿਟ-V) ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
2. ਕਾਰੂੰਸਲਿੰਗ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਪਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਹੈਂਡਮਾਸਟਰ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਓ।
4. ਭਾਰਤੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਵਿੱਚ ਵਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਕਾਰਜ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ।
6. ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਪਰੀਖਣ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ?

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਭਾਰਤੀ ਕਿਸ਼ੋਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ।
8. ਕਾਊਂਸਲਿੰਗ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹੁੰਚਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ। ਕਿਸ਼ੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਨਿਮਨਲਿਖਤ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
  - (ੳ) ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ
  - (ਅ) ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧੀ ਪਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ
  - (ੲ) ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼
  - (ਸ) ਗੈਰ ਟੈਸਟਿੰਗ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ।